

Gutmeyerovo BOHATSTVÍ Alain Berenboom

Z francouzského originálu *La Fortune Gutmeyer*, vydaného nakladatelstvím Genèse Édition v Paříži v roce 2015, přeložil Tomáš Havel.

Obálka Marek Naglmüller.

Grafická úprava a sazba Renáta Plíšková.

Odpovědná redaktorka Ivana Tomková.

Jazykové korektury Milada Kadlecová.

Technická redaktorka Renáta Plíšková.

Vydalo nakladatelství Argo, www.argo.cz,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

roku 2016 jako svou 2 754. publikaci.

Tisk a vazba tiskárna Těšínské papírny, s. r. o.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-1649-6

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

1.

V oparu probdřených nocí

Bohové mi nadělili spánek nemluvňat, tedy aspoň do té chvíle, kdy mi do života vstoupila Irena de Terrenoir. Od té doby jsem se budil ve dvě ráno, na minutu přesně, spolehlivě jako vlaky za Mussoliniho. Hned od začátku jsem zlý osud zkoušel zažehnat vším možným. Dát si sklenici mléka, zajít na záchod, přečíst jednu dvě stránky z Bible ukradené v bůhvíjakém hotelu. Jediným výsledkem bylo ještě větší podráždění. Ani pilulky, které mi podstrkával přítel Hubert – barvou připomínaly bažinu, nijak zvlášť nezabíraly. Po pár dnech jsem to vzdal. Přešel jsem na jinou metodu. Jakmile jsem otevřel oči, šel jsem se projít do tmy. Výsledek byl nečekaný, v putování pustými, okolními ulicemi a náměstími, ozářenými sporým měsícem jsem nakonec našel opravdové zalíbení. Zbloudilého chodce nebo chlapa v pyžamu, který si odskočil vyvenčit psa, jsem proklínal za to, že si dovolili znesvětit opuštěnost mého panství.

Měl jsem stálou trasu jako hlídač parku nebo lampář. Nejdřív kolem parku Josaphat až k ulici Fontaine d'Amour, jmenuje se příznačně – dovedla mě až k domu mé snoubenky Anne, potom pokračovat podél Federikova kadeřnictví, nad nímž mi pronajímal mrňavou kancelář, a dál stoupat k náměstí des Bienfaiteurs, kde

jsem pod majestátnými kaštanovníky, jež drží stráž kolem monumentální kašny, sklesl na lavičku. Pozoroval jsem okenice stínící výlohu Hubertovy lékárny, temná okna jeho bytu v patře a čekal, až přijde spánek. Když mě okolní klid konečně ukolébal, vracíval jsem se do postele vychutnat si s úlevou dvě až tři hodinky odpočinku.

Ta zatracená Irena! Nespojoval jsem si ji s tou nespavostí hned od začátku. Taky mi chvíli trvalo, než jsem zjistil, jak se skutečně jmenuje. A ještě víc času jsem potřeboval, abych pochopil, co po mně vlastně chce. Když jsem si uvědomil, že jsem naletěl, bylo pozdě. Všecko, co mi vyprávěla a co jsem jí do té doby zobal z ruky, poslušně jako zklidňující pilulky od Huberta – o deportovaných rodičích, o rodině zmizelé v koncentračních táborech, o uloupeném majetku –, všecko byly jen lži. A případ, který mi zadala, jenom zástěrka. Kouřová clona. A já měl vlčí mlhu. Přitom jsem byl takový slavný detektiv!

Dáma, jež volala, se odkázala na Celtic, tedy společnost, která mi zajišťovala obživu. Zastřený hlas, přízvuk nejasného původu, strohý a rozhodný tón. Lidová komisařka, která z opačné strany železné opony přijela jedině kvůli tomu, aby se setkala se mnou? K mému překvapení se později ve dveřích objevila mladá žena s dlouhými kučeravými vlasy spadajícími na ramena s propracovanou elegancí. Když se s grácií filmové hvězdy usazovala v křesle, nemohl jsem si pomoci a pohledem zavadil o prsa zvrážená těsným bolerkem a zálibně si prohlédl šibalský nosík ozdobený roztomilou pihou. Lehkým pohybem hlavy pohodila vlasy. Řeknu vám, že lidové komisaři se vůbec nepodobají americkým propagandistickým obrázkům.

Jediným mrknutím ohodnotila základní jmění agentury Van Loo i její hodnotu na mezinárodních burzovních trzích. Nic jí neuniklo. Ubohá kancelář, potřísněný svrchník, kruhy pod očima a překvapený výraz vyvolaný jejím příchodem. Ale neodradilo ji to.

„Pan Van Loo?“

Byl to ten hlas, který si se mnou sjednal schůzku. To bylo nad slunce jasné.

„Vaše služby mi vřele doporučil pan Tongerloo. Prý jste pro jeho společnost vedl velice složité vyšetřování.“

Vzpomněl jsem si na tlustého, plešatého muže, který zastupoval Celtic v belgickém Kongu, kde jsem o pár let dřív pracovně pobýval.¹

„Tongerloo se vrátil domů?“

Když jsem ho tenkrát v Leopoldville poznal, vytušil jsem, že africká epizoda je pro něj hotové utrpení. Snášel ji jen díky naději, že po návratu do Belgie bude za svou oběť odměněn postupem v hierarchii podniku.

„Ne, bydlí stále v Leopoldville. K jeho smůle vrchní šéf dosadil na místa v Antverpách, na která si pan Tongerloo brousil zuby, své dva synovce.“

Pokřčila rameny a povzdechla si, čímž lehce pozdvihla okraj bolerka.

„Dobré předválečné zvyky zase nabyly vrchu. Jmenování kamarádíčků a služební postupy skrz kanape...“

Představil jsem si detektiva, klientku a kanape, protože jsem se zapomněl zeptat se na to, kde Tongerlooa potkala.

„Našel byste si pro mě chvílku?“

Prerovnal jsem pár papírů, které mi už měsíce ležely na stole (nezaplacené faktury a reklamy).

„Když budete aspoň trošku uznalá, nějakou tu chvílku určitě najdu. Mám rozdělané jenom tři nebo čtyři případy, nijak to nechvátá.“

Z očí jsem jí vyčetl úlevu, rozbušilo se mi srdce.

Bylo to nahané. To jsem pochopil až později. Mnohem později než Anne, která, jakmile Irena odešla, nechala

¹ Viz *Král Konga (Roi du Congo)* předchozí případ Michela Van Loo. (pozn. autora)

zákaznici s rozdělaným slézovým přelivem a okamžitě běžela do kanceláře. „Co to bylo za rajdu?“

Zamával jsem třemi bankovkami, které mi Irena de Terrenoir s naléháním předala jako zálohu, abych Anne uklidnil. Ovšem obličej se jí nerozjasnil.

„A ta voňavka? Dárek od arabského šejka?“

Ani jsem nezaznamenal stopu, která po ní zbyla. Neobvyklá, trochu kořeněná vůně.

„... co vyvolává oplzlý a perverzní choutky tajemného Orientu,“ zabrblala Anne, když otvírala okno a běžela dolů zachránit, co zákaznici zbylo na hlavě.

Za chvíli jsme spolu seděli na terase kavárny na náměstí des Bienfaiteurs a já jí sděloval podrobnosti případu, který mi Irena de Terrenoir svěřila. Anne poslouchala, usrkávala čaj a každé slovo jako by pitvala a pídila se po nepravosti, která by se za ním mohla skrývat.

„Narodila se v Praze, v židovské měšťanské rodině, nějací Gutmeyerovi. Otec lékař a matka umělkyně. Rodičům došlo pozdě, jaké příšerné události je semelou. Němci přišli do Prahy v devětatřicátém, v březnu, na Mnichovské smlouvě, podle které Hitler neměl narušit celistvost Československa, ani neoschnul inkoust. Její rodiče deportovali hned, jakmile hon na Židy začal, nejdřív do Terezína, odtamtud nikdo neví kam, určitě do Osvětimi. V každém případě zmizeli.“

„Ovšem tvoje přitažlivá klientka nikoli, zdá se, že jí se válka ani nedotkla. Ani si neodvažuju představit tu drobnou oběť, ke který byla svolná, když ji přišel zatknout nějakej krásnej Árijec...“

„Že se nestydíš! Vždyť té chudince nemohlo být ani patnáct. Osudu celý rodiny unikla jedině zázrakem. Když se Němci objevili u nich v bytě, byla zrovna na návštěvě u kamarádky, její rodiče znali jakéhosi zemědělce na Moravě, důvěryhodného člověka, který ji pak ukrýval až do příchodu ruských vojsk.“

„A arabskýho šejka, toho potkala kde?“

„Arabského ne. Francouzského. Zamiloval se do ní diplomat, vzal si ji a odvezl s sebou do Paříže.“

„A odtamtud utekla do Bruselu se šperkama a rodinnýma úsporama? Zbytek si dokážu domyslet. Manžel je jí na stopě a ona ti platí za to, že jí pomůžeš zmizet...“

„Jejího manžela, Charlese-Henriho de Terrenoir, před třemi měsíci jmenovali na francouzské velvyslanectví v Belgii. Miluje ho a nemá v úmyslu ho opustit.“

Anne nehodlala složit zbraně.

„Když hrdinka najde okouzujícího prince, pohádka končí. Proč by se po takovém *happy endu* obracela na nejtalentovanějšího detektiva v království? Jak tě znám, idylku zničíš a z pohádky pro děti uděláš noční můru.“

„Může se sotva radovat ze štěstí, když jí rodiče před pěti lety v koncentráku vyletěli komínem. Co válka skončila, snaží se přijít na nějaké stopy. Než odjela z Prahy, nepřestávala dotírat na instituce, co se zabývají uprchlíky, na Červený kříž, na židovské organizace. Její manžel využíval všechny možné diplomatické páky, taky bez úspěchu. Gutmeyerovi se doslova vypařili, stejně jako jejich majetek. Dům vyrabovali Němci. Obrazy, šperky, trezor, všechno zmizelo, bankovní konta zkonfiskovali. Až na jedno, švýcarské, které otec předvídavě otevřel ještě před válkou.“

„Uf! Honorář máš jistej!“

„Když Irena de Terrenoir přišla před měsícem v Basileji do banky, nestačila se divit, řekli jí, že účet před pár dny někdo vybral a zrušil.“

„A kdo že je ten šťastlivec, komu teď patří její dědictví?“

„Na dokladu o výběru je podpis, samá křivka a kudrlinka, jejího otce.“

„Takže dobrá zpráva? Nakonec se nesplnilo, čeho se bála, a otec přežil.“

„A ani se ji nesnažil najít? Ale no tak!“

„Možná si taky myslel, že celou rodinu požral holocaust, ne?“

„Irena je přesvědčená, že se za otce vydával podvodník.“

„Ty si myslíš, že se najde bankéř, co vydá peníze bez toho, aby si ověřil totožnost a doklady člověka, o kterým si všichni myslěj, že je po smrti? Jestli švýcarský banky začnou rozdávat peníze Židům, co zahynuli za války, můžou rovnou nechat klíče pod rohožkou...“

„Všechno bylo, jak má být. Podle šikovně padělaných dokladů, pasu, co vydala mezinárodní organizace uprchlíků, je doktor Gutmeyer dokonale naživu. Bydlí teď v Bruselu. Náměstí des Bienfaiteurs, číslo dvacet devět.“

„Sto metrů odsud? Tak už je mi jasný, jak to bude pokračovat. Na tý adrese žádný doktor není, že?“

„Máš pravdu, žádný lékař. Jenom lékárník.“

„Doprčie! Dvacet devět... tam přece bydlí Hubert!“

O pár nocí déle, když jsem měl rituální procházku za sebou a chystal se vrátit k rodinnému krbu, jsem najednou uviděl, jak z lékárny, mezi lafkami okenice, prosvítá slabé světlo. Mohla to být svíčka, stolní lampička nebo kapesní svítilna. *Nom di djosse*.² Někdo se vloupal k Hubertovi. Mám se na zloděje vrhnout? Neozbrojený, dokonce i bez obušku, který jsem nechal v kapse svrchníku? Nejrozumnější bude zavolat policajty. Když jsem vřazoval minci do štěrbinu automatu, rozmyslel jsem si to. Lepší bude nejdřív upozornit Huberta, určitě je ztracený ve snu, kde vymýšlí další šarlatánský prášek, co mi má vrátit spánek. K mému velkému překvapení zvedl sluchátko hned na první zazvonění.

„Huberte! Ty jsi vzhůru? Zloději tě probudili?“

„Zloději?“ zařval. „Jaký zloději?“

² V bruselštině „proboha“, z francouzského „Nom de Dieu“. (pozn. překl.)

On snad ještě spí!

„V krámě se svítí! Někdo ti chce vykrást skříň s prášky na spaní!“

Jeho reakce mě zmrazila.

„Nech to být, Micheli! Starej se o sebe!“

Cvak. Zavěsil.

Se sluchátkem v ruce jsem rozmýšlel, co dál, když vtom před domem zastavila tmavá dodávka bez jakéhokoli označení. Hubert má pravdu, nic mi do toho není. Ale zvědavost zvítězila. Skrytý ve stínu telefonní budky jsem viděl, jak se otevřely dveře lékárny, vyhlédl Hubert a přes rameno dal znamení. Dva stíny vynesly z krámu těžkou bednu a s námahou ji naložili dozadu do auta, které se okamžitě rozjelo. Hubert ještě jednou přehlédl náměstí, jestli tu pokoutnost někdo nesleduje, a zamkl dveře. Potom zhasl a vydal se, jako spořádaný občan, po schodech za rodinkou.

Té noci jsem už neusnul. Hubertovy léky jsem mrsknul do koše a uvařil si silnou kávu. Nazítrí jsem ho zastihl na terase naší oblíbené restaurace.

„Vypadá ještě unavenější než obvykle,“ řekl Hubert a okatě se podíval na Anne, která pokrčila rameny na znamení, že ona s tím nemá nic společného.

Hubert se otočil ke mně.

„Kdo tě platí za to, že sleduješ moji lékárnu?“

Bylo by zbytečné mluvit o náhodě. Nevěřil v ni o nic víc než v Boha.

„Po čem pátráš, že kvůli tomu celý noci nespíš?“

Anne se ušklíbala:

„Orientální choutky, ty mu ničeť spánek!“

„Znáš jistého Gutmeyera?“

Dlouho míchal kávu, než zamumlal:

„Bohužel, Micheli. To mi nic neříká.“

Všiml jsem si, že to neříká jistě, a tak jsem se nenechal odbýt.

„Většina Židů, kteří se po válce usadili v Belgii, si změnila jméno,“ pokračoval. „Německy znějící příjmení se povlámštila, složitá jména zjednodušila, dvojité w, zet a ypsilon se vypustila. Spousta z nich za okupace používala falešná jména. Jiní zase po osvobození přijali novou identitu, aby zahladili všechny stopy po minulosti. Ten tvůj Gutmeyer, to je vlastní jméno, krycí, předválečné, nebo nově nabyté?“

„Pod tímhle jménem provozoval lékařskou praxi v Praze. Nacisti ho odvěkli do Terezína.“

„Od jednačtyřicátého oblíbené letovisko československých intelektuálů židovského původu...“

„Podle dcery zahynul ve vyhlazovacím táboře. Jenomže, zrovna se objevil v Bruselu.“

„V Bruselu?“

„Jako ty, co je na tom divného?“

„To je sakra rozdíl. Poláci po osvobození dělali všechno pro to, aby se do své země nemuseli vrátit, zatímco Češi do milé vlasti spěchali zpátky s jistotou, že po válečném intermezzu budou žít šťastně a bezstarostně jako dřív. Netušili, že komunisti zpřevrací i to, co nestačili zničit nacisti. Po pražském puči zůstali v pasti jako krysy. Že se tomu tvému Gutmeyerovi podařilo proklouznout skrz železnou oponu, mě dost udivuje.“

„Budeš se divit ještě víc, až ti řeknu, kam se uchýlil...“

Ukázal jsem prstem k lékárně, jejíž výloha na protější straně náměstí prosvítala pučícím listovým jírovčů.

„Podle pasu bydlí u tebe v domě s ulitýma penězma, které si vybral cestou přes Švýcarsko.“

Kdybyste viděli Hubertovy vytřeštěné oči, bylo by vám hned jasné, že to, co minulou noc naložil do neoznačené dodávky, Gutmeyerovy úspory nebyly.

„Falešný doktor G. zná tajnosti toho pravého, zná jeho číslo účtu, adresu banky v Basileji. Doklady má tak dokonalé, že zmátl i bankovního úředníka.“

Hubertovi chvíli trvalo, než si informace utřídil. Stačil jsem zatím vypít dvě sklenice gueuze s grenadinou.

„O českých Židech toho moc nevím, ale ženina nejlepší přítelkyně pochází z Prahy. Jedna z mála, co měla čuch a emigrovala, jmenuje se Lily a pracuje jako servírka v jedné restauraci. V neděli ji pro změnu obsluhuje moje Rebeka.“ Otočil se k Anne. „Přijďte oba dva v neděli na oběd. Seznámíte se s ní. Kdo ví, s trochou štěstí, třeba se někdy v minulosti u doktora Gutmeyera léčila.“